

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
к. е. н., доцент Уханова І.О.

_____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини»
на тему:
«Удосконалення міжнародної конкурентоспроможності підприємств
на ринку будівельних матеріалів
(на прикладі ТОВ «Інтерфарм Технології»)»

Виконавець:
студентка бзф13 групи ЦЗФН
Гордієнко Катерина Сергіївна _____

Науковий керівник:
к.е.н, доцент
Воронова О. В. _____

Одеса – 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	7
1.1 Основні складові та функції міжнародної конкурентоспроможності	7
1.2 Чинники, що впливають на міжнародну конкурентоспроможність підприємства	20
1.3 Методологія оцінки міжнародної конкурентоспроможності підприємства	26
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I	34
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «ІНТЕРФАРМ ТЕХНОЛОГІЇ»	36
2.1 Характеристика та аналіз зовнішньоекономічної діяльності	36
2.2 Аналіз конкурентного середовища «Interfarm Technologies LLC»	45
2.3. Оцінка чинників, що впливають на міжнародну конкурентоспроможність ТОВ «Інтерфарм Технології»	53
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II	60
РОЗДІЛ III. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «ІНТЕРФАРМ ТЕХНОЛОГІЇ»	62
3.1. Впровадження стратегії диверсифікації для розвитку міжнародних конкурентних переваг ТОВ «Інтерфарм Технології»	62
3.2. Розробка товарної стратегії для підвищення міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Інтерфарм Технології»	73
3.3. Застосування рекламної кампанії для зміцнення міжнародних конкурентних позицій ТОВ «Інтерфарм Технології»	79
Висновки до розділу III	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	90
ДОДАТКИ	99

ВСТУП

Актуальність кваліфікаційної роботи. Тема конкурентоспроможності підприємства залишається вкрай актуальною і важливою в сучасних умовах глобалізації та швидких змін в бізнес-середовищі.

Розвиток світової економіки характеризується посиленням конкуренції між підприємствами різних сфер діяльності. Протистояння серед підприємств, що функціонують на міжнародних ринках, може призвести як до їх розвитку, так і до банкрутства, тому актуальним питанням сьогодення є пошук конкурентних переваг підприємства, розробка рекомендації щодо можливих шляхів підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємств в постійно змінюючихся умовах зовнішнього середовища.

Мета і задачі дослідження. Метою дипломної роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо шляхів підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності підприємства.

Для досягнення мети висунуто наступні завдання:

- вивчити теоретичні основи міжнародної конкурентоспроможності підприємств;
- проаналізувати фактори, що впливають на підвищення конкурентоспроможності;
- надати загальну характеристику діяльності обраного підприємства;
- провести аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- проаналізувати міжнародну конкурентоспроможність підприємства ТОВ «Інтерфарм Технології»;
- визначити шляхи підвищення міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «Інтерфарм Технології».

Об'єкт дослідження – процес забезпечення конкурентоспроможності підприємства, що діє на міжнародному ринку.

Предмет дослідження – теоретико-методичні інструменти забезпечення високого рівня конкурентоспроможності будівельного підприємства на міжнародному ринку.

Методи дослідження. Теоретичну та методологічну основу магістерської роботи складають загальнонаукові методи пізнання (аналіз і синтез, методи порівняльного аналізу і узагальнення даних, системний підхід). До конкретних методів, що використовуються автором у процесі дослідження, належать, насамперед, методи економіко-математичного моделювання для розкриття спільних і відмінних рис ТОВ «Інтерфарм Технології» та його конкурентів, SWOT-аналіз для оцінки факторів і явищ, що впливають на підприємство, графічний метод побудови «Багатокутника конкурентоспроможності» та матричний метод побудови матриці БКГ («Бостонської консалтингової групи»), метод середньозваженої оцінки для визначення стратегічної сили підприємства щодо суперників та для розрахунку коефіцієнта конкурентоспроможності підприємства, метод змінного середнього для прогнозування обсягів продаж підприємства.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною основою послужили законодавчі і нормативні акти Верховної Ради й Уряду України, звіти і статистичні матеріали ТОВ «Інтерфарм Технології», матеріали зарубіжних та вітчизняних конференцій; монографії та наукові публікації зарубіжних і вітчизняних вчених-економістів; інформація мережі Інтернет; результати власних досліджень автора.

Практичне значення результатів кваліфікаційної роботи полягає в тому, що викладені методичні розробки, підходи та рекомендації з питань підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємства та продукції отримали застосування в практиці роботи ТОВ «Інтерфарм Технології».

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра підготовлено 2 статті:

1. Вплив сучасної глобальної економічної інтеграції на міжнародну

конкурентоспроможність // Збірник наукових робіт за підсумками студентської дистанційної науково-практичної конференції «Минуле, Сучасне, Майбутнє», Випуск 13. Одеса: ОНЕУ, 2023.

2. Чинники, що впливають на міжнародну конкурентоспроможність підприємства // Збірник наукових праць кафедри міжнародних економічних відносин ОНЕУ «Світова економіка та міжнародні економічні відносини». № 4. 2024 (у друці)

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (69 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 99 сторінок. Основний зміст викладено на 89 сторінках. Робота містить 25 рисунків та 24 таблиці.

ВИСНОВКИ

В розділі систематизовано існуючі підходи до визначення категорії конкурентоспроможність. Встановлено, що різність інтерпретацій та підходів до визначення «концепції міжнародної конкурентоспроможності» пов'язана зі складністю її оцінки, неоднозначністю та наявністю декількох рівнів, на яких вона може бути розрахована.

Узагальнення підходів до визначення категорії «міжнародна конкурентоспроможність підприємства» дало можливість визначити, що це є здатність підприємства до створення конкурентних переваг на міжнародному ринку, характеристика ефективної роботи підприємства на міжнародному ринку та зовнішньоекономічна взаємодія підприємства. З одного боку, - це порівняльна характеристика цього підприємства з іншими за сукупністю показників діяльності на ринках певних країн за певний проміжок часу, з іншого - потенційна або реалізована спроможність до ефективного функціонування у зовнішньому середовищі, що постійно змінюється.

Встановлено, що міжнародна конкурентоспроможність підприємства вимагає або орієнтує на: врахування пріоритетів споживачів; аналіз та оцінку можливостей конкурентів; розуміння та адаптацію до тенденцій ринку; врахування в своїй діяльності впливу зовнішнього середовища; бути унікальним.

Відзначено, що міжнародна конкурентоспроможність не є притаманною всім об'єктам, вона виникає при їх порівнянні.

Проаналізовано основні показники та чинники оцінки міжнародної конкурентоспроможності підприємства, наведено їх класифікацію та встановлено взаємозв'язок між чинниками конкурентоспроможності, конкурентними характеристиками і рівнем конкурентоспроможності підприємства.

Представлено методологію визначення міжнародної конкурентоспроможності підприємства та класифікацію методів оцінки конкурентоспроможності, яка складається з чотирьох груп методів.

В другому розділі магістерської роботи було встановлено, що «Interfarm Technologies LLC» працює на ринку будівельних матеріалів протягом 20 років. Є виробником і продавцем теплоізоляційних сумішей.

За час свого функціонування підприємство встигло придбати велику кількість ділових зв'язків та широке коло постійних клієнтів, яке воно безперервно розширює. Крім того, «Interfarm Technologies LLC» зарекомендувало себе як надійне і ділове підприємство, яке займає гідне місце на ринку.

У роботі надано загальну характеристику зовнішньоекономічної діяльності «Interfarm Technologies LLC». Визначено, що обсяги експортної діяльності значно перевищують обсяги імпортової діяльності.

Відзначено, що у зв'язку з військовою агресією Росії проти України підприємство вимощено було відмовитися від основних ринків збиту і переорієнтувати свою діяльність на інші.

Для ясної оцінки сил підприємства і ситуації на ринку, було проведено SWOT-аналіз, результати якого надали можливість зробити висновок, що у підприємства значною мірою переважають сильні сторони, багато переваг, та є можливість для підвищення ефективності своєї діяльності.

Також для визначення місця «Interfarm Technologies LLC» в конкурентній боротьбі було здійснено порівняльний аналіз основних конкурентів та встановлено конкурентні переваги підприємства.

При аналізі конкурентного середовища «Interfarm Technologies LLC» визначено основного конкурента компанії і зроблено висновок, що «Interfarm Technologies LLC» міцно утримує друге місце за привабливістю і популярністю будівельних матеріалів.

За результати дослідження було також зроблено висновок, що найбільш впливовішими факторами на міжнародну конкурентоспроможність підприємства є організована мережа комунікацій з партнерами, фінансовий стан підприємства, рівень технології, політичні, економічні, демографічні чинники.

На підставі розрахунку коефіцієнта конкурентоспроможності підприємства зроблено висновок, що підприємство є достатньо конкурентоспроможним у своїй галузі.

Підводячи підсумки досліджень, які були проведені у 3 розділі необхідно виділити головні моменти та зробити наголос на найбільш важливі теоретичні та практичні результати, які отримані при написанні роботи.

1. Обґрунтовані окремі складові розробленої диверсифікованої стратегії розвитку підприємства.
2. Визначена економічна ефективність розробленої диверсифікованої стратегії розвитку суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, підприємства, що функціонує на міжнародному ринку.
3. Визначено, що для підвищення конкурентоспроможності підприємству буде доцільне використання зв'язаної стратегії диверсифікації, а саме освоєння таких видів продукції, як антисептичні препарати та дезінфектанти.
4. Проведено аналіз можливості виходу нового товару на ринки Молдови, Польщі, Литви, та Румунії.
5. За допомогою методу змінного середнього, зроблено прогноз обсягів продажів на 5 років.
6. Розроблено товарну стратегію за допомогою матриці БКГ.
7. Розраховано економічну ефективність застосування рекламної кампанії ТОВ «Інтерфарм Технології».

Підтримка високої конкурентоспроможності означає, що всі ресурси підприємства використовуються настільки продуктивно, що воно опиняється більш прибутковим, чим його головні конкуренти. Це одночасно передбачає, що підприємство займає стабільне місце на ринку товарів та послуг, та його

продукція користується постійним попитом. Стратегія підприємства виступає так би мовити об'єднуючим механізмом потенціалу підприємства та зовнішнього середовища, в якому доводиться працювати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Айзман К. С. Стан конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародному ринку та шляхи її підвищення. URL: http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/5434/1/ilovepdf_com-86-89.pdf (дата звернення 10.10.2023)
2. Управління міжнародною конкурентоспроможністю. URL: <http://referat-ok.com.ua/work/upravlinnja-mizhnarodnoju-konkurentosp/> (дата звернення 10.10.2023)
3. Масляєва О. О. Економічна сутність категорії «конкурентоспроможність»: дефініція та систематизація. *Ефективна економіка*. 2011. № 10. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=737> (дата звернення 10.10.2023)
4. Варшавська Н. Г. КОНКУРЕНЦІЯ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ: ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА МЕТОДИ ОЦІНКИ. *СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ*. 2017. Вип. 13-1. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/bses_2017_13\(1\)_4.pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/bses_2017_13(1)_4.pdf) (дата звернення 10.10.2023)
5. Мироненко Д. С. ЕВОЛЮЦІЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ У ДОСЛІДЖЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ. URL : file:///C:/Users/User/Downloads/ipd_2013_24_32.pdf (дата звернення 10.10.2023)
6. Бундюк А. М. Забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємства. *Енергія. Бізнес. Комфорт : матеріали регіон. наук.-практ. конф.* (Одеса, 20 груд. 2019 р.). Одеса : ОНАХТ, 2020. С. 16–18. URL : <https://cardfile.onaft.edu.ua/handle/123456789/16117> (дата звернення: 12.10.2023).
7. Гончарук П. А. Конкурентоспроможність - необхідна умова функціонування підприємства. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2014. № 2. С. 62–65.

8. Ємцев В. І. Аналіз та визначення економічної категорії "конкурентоспроможність підприємства". *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Економіка : зб. наук. пр. Ужгород, 2013. Вип. 2, ч. 2. С. 83–88.
9. Левицька А. О. Визначення категорії «конкурентоспроможність підприємства» як цільової функції його розвитку. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2013. № 5. С. 184–188.
10. Мануйлович Ю. М. Дослідження сутності та трактування поняття конкурентоспроможності підприємства. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2013. № 4. С. 274–282. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/33818> (дата звернення: 12.10.2023).
11. Аналіз конкуренції на ринку. URL: https://stud.com.ua/115553/marketing/analiz_konkurenciyi_rinku (дата звернення: 12.10.2023).
12. Семенюк В. С. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА. URL: https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Semeniuk_EkrM21s.pdf (дата звернення: 12.10.2023).
13. Шубалий О. М. Методика порівняльної оцінки конкурентоспроможних переваг підприємств галузі. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. №1. с.70-77
14. Цибульська Е. І. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 051 – Економіка. Харків : Вид-во НУА, 2018. 320 с.
15. Позняк С. В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ. *Ефективна економіка*. № 11, 2015. URL:

<http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?op=1&z=4615>

(дата

звернення: 12.10.2023).

16. Касич А. О. УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОЮ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 32.
17. Касьянова Н. В., Солоха Д. В. та ін. Потенціал підприємства формування та використання. URL: https://pidru4niki.com/1228112854086/ekonomika/konkurentospromozhnist_p_otentsialu_pidpriyemstva (дата звернення: 12.10.2023).
18. Пучкова С. І., Сергєєв П. П. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА В РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ. URL: http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2114/1/Конкурентоспроможність_як_основа_ефективного_функціонування_підприємства_в_ринковому_середовищі.pdf (дата звернення: 12.10.2023)
19. Брінь П. В., Мохамад Н. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ, ПОКАЗНИКИ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДИНАМІЧНОЇ ОЦІНКИ. URL: http://bses.in.ua/journals/2021/64_2021/9.pdf (дата звернення: 12.10.2023)
20. ДІАГНОСТИКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА URL: https://pidru4niki.com/86885/ekonomika/diagnostika_konkurentospromozhnosti_pidpriyemstva (дата звернення: 12.10.2023)
21. Єлець О. П., Белова Ю. Г. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА. *Ефективна економіка*. 2013. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1951> (дата звернення: 13.10.2023)
22. Конкурентоспроможність підприємства. URL:

<https://posibniki.com.ua/post-sistema-ta-proces-upravlinnya-konkurentospromozhnistyu-pidpriemstva> (дата звернення: 13.10.2023)

23. Морщенок Т. С. БЕНЧМАРКИНГ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКИХ СТРУКТУР. *ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО*. 2017. Вип. 9. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/92.pdf (дата звернення: 13.10.2023)
24. Левченко В. ТЕОРЕТИКО-ПРАГМАТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАХОВИКА. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/12002/1/%D0%9B%D0%B5%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%92..pdf> (дата звернення: 14.10.2023)
25. Молодиченко Д. А. ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/41-1.pdf> (дата звернення: 14.10.2023)
26. Голік В. В. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ. *Ефективна економіка*. 2013. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2466> (дата звернення: 14.10.2023)
27. Мельничук Л. С., Хізніченко О. О. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/economy/2016/275-263-16.pdf> (дата звернення: 14.10.2023)
28. Ащанулов В. В. УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ В СИСТЕМІ МОНІТОРИНГУ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ. *Ефективна економіка*. 2015. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5131> (дата звернення: 14.10.2023)

18.10.2023)

29. Як визначити наскільки конкурентоспроможна ваша компанія. URL: <https://bakertilly.ua> (дата звернення: 14.10.2023)
30. СИСТЕМА ТА ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА. URL: <https://studopedia.org/10-120404.html> (дата звернення: 14.10.2023)
31. Пучкова С. І., Сергєєв П. П. ПРО ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2014. Вип. 3 (54).
32. Дмитрієв І. А., Кирчата І. М., Шершенюк О. М. Конкурентоспроможність підприємства : навчальний посібник. Х. : ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с. С.15
33. Суперництво між наявними конкурентами. URL: <https://studfile.net/preview/9758537/page:14/> (дата звернення: 14.10.2023)
34. Показники і чинники міжнародної конкурентоспроможності підприємства (організації). URL: <https://studfile.net/preview/2497427/page:7> (дата звернення: 14.10.2023)
35. Показники і чинники міжнародної конкурентоспроможності підприємства (організації) URL: https://studwood.net/2246609/ekonomika/pokazniki_chinniki_mizhnarodnoyi_konkurentospromozhnosti_pidpriyemstva_organizatsiyi (дата звернення: 14.10.2023)
36. Ліберова А. Г. ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНИХ ФАКТОРІВ НА МІЖНАРОДНУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/299.pdf>
37. Коваленко Н. В., Мізюк С. Г. МІЖНАРОДНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ, ОСНОВНІ СКЛАДНИКИ ТА ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ. URL:

http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/2_13_uk/6.pdf (дата звернення: 14.10.2023)

38. Хачатрян В. В. Науково-методичні підходи до оцінки рівня конкурентоспроможності вітчизняного підприємства на міжнародному ринку. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2021/No2/92.pdf> (дата звернення: 14.10.2023)
39. Левицька А. О. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства: вітчизняні та закордонні підходи до класифікації. *Механізм регулювання економіки*. 2013. № 4. С. 155-163.
40. Літвінова В.О. Графічні методи дослідження у аналізі рівня конкурентоспроможності продукції. *БізнесІнформ*. 2012. № 4. С. 53-56.
41. Бондаренко С.М. Оцінка конкурентоспроможності підприємства. *Технології та дизайн*. 2014. № 2. С. 1-6.
42. Хачатрян В. В., Стратійчук В. М. ДІАГНОСТИКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/01/en-2021-6t1-20.pdf> (дата звернення: 14.10.2023)
43. Офіційний сайт ТОВ “Інтерфарм Технології”. URL: <https://thermo-light.ua/> (дата звернення: 19.10.2023)
44. Офіційна звітність ТОВ “Інтерфарм Технології”
45. Рак Ю. А. ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА НА РИНКАХ РІЗНИХ ВИДІВ БЛАГ. *Ефективна економіка*. 2017. №11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5864#_ftn1 (дата звернення: 24.10.2023)
46. Немцов В. Д., Довгань Л. Є. Стратегічний менеджмент : навчальний посібник. Київ : Експрес-Поліграф, 2002. 562 с.
47. Хамініч С. Методика інтегральної оцінки рівня конкурентоспроможності промислового підприємства. *Економіст*. 2006. №10. С. 59-61

- 48.Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера / за ред. Дяківа Р. Київ : Міжнародна економічна фундація, 2000. 704 с.
- 49.Економічна енциклопедія : У трьох томах. Т. 2 / за ред. Мочерний С.В. Київ : Видавничий центр «Академія», 2001. 848 с.
- 50..Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1 / за ред. Мочерний С.В. Київ : Видавничий центр «Академія», 2000. 864 с.
51. Загородній А. Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т. С. Фінансовий словник. 4-те вид. Київ : Т-во “Знання”, КОО; Вид-во Львів. банк. ін-ту НБУ. 566 с.
52. .Цобер І. Ю. Аналіз підходів до оцінювання конкурентоспроможності підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. №6(96). С. 151-155.
- 53..Горбаль Н. І. Оцінювання конкурентоспроможності на мікро-, мезо- та макрорівнях. *Менеджмент та підприємництво в Україні : етапи становлення і проблеми розвитку*. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Львів : Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2006. №599. С. 213-222.
- 54.Теоретичні основи конкурентної стратегії підприємства : монографія / за ред. Іванова Ю. Б., Тищенко О. М. Х. : ІНЖЕК, 2006. 384 с.
- 55.Морозенко В. М. Диверсифікація напрямів міжнародної діяльності підприємства в умовах нестабільного бізнес-середовища : Магістерська дисертація. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/51969/1/Morozenko_magistr.pdf (дата звернення 29.11.2023)
56. Багорка М. О., Білоткач І. А. ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/10_2009/6.pdf (дата звернення 29.11.2023)
- 57.Головні типи диверсифікації. URL: http://www.ni.biz.ua/4/4_5/4_55324_glavnie-tipi-diversifikatsii.html (дата звернення 29.11.2023)

- 58.Бокань А. А. ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА: ПЕРЕДУМОВИ ВИДИ ТА ФОРМИ. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/45484/05-Bokan.pdf> (дата звернення 29.11.2023)
- 59.Бринь П. В., Драмарецька І. Г. ОСНОВНІ ВИДИ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/50583123.pdf> (дата звернення 3.11.2023)
- 60.Добровольська О. В., Дубіна Ю. С. ВПЛИВ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТ. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_13/59.pdf (дата звернення 19.11.2023)
61. Стратегія диверсифікації. Необхідні ринкові умови і можливі ризики. URL: <https://guverina.org.ua/news/uk/vertikalnyj-6-strategia-diversifikacii-neobhidni-rinkovi-umovi-i-mozlivi-riziki/> (дата звернення 20.11.2023)
- 62.Левицька А. О. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства: вітчизняні та закордонні підходи до класифікації. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/retrieve/82221> (дата звернення 20.11.2023)
- 63.Булах І. В. Оцінка конкурентоспроможності підприємства URL: <http://ea.donntu.org:8080/jspui/bitstream/> (дата звернення 20.11.2023)
- 64.Цогла О. О. Становлення диверсифікаційних процесів у діяльності підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. №7. С.147–151.
- 65.Гринько Т. Фактори конкурентоспроможності підприємств. *Держава та регіони*. 2014. №2. С. 50–53.
- 66.Богуславський Є. І. Вибір оптимального методу диверсифікації підприємств. *Ефективна економіка*. 2013. №10. С.14–18.
- 67.Гарачук Ю. О. Підвищення ефективності діяльності підприємства за рахунок управління конкурентоспроможністю. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. N 2. С. 60-66.
- 68.Конкурентоспроможність. URL:

<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D0%BA%D1%83%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BE%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C> (дата звернення 28.11.2023)

69.Шеметова М. О., Волік Н. Г. ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.
URL:

<https://www.kpi.kharkov.ua/archive/MicroCAD/2010/S23/%D0%94%D0%98%D0%92%D0%95%D0%A0%D0%A1%D0%98%D0%A4%D0%86%D0%9A%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%AF%20%D0%AF%D0%9A%20%D0%97%D0%90%D0%A1%D0%86%D0%91%20%D0%97%D0%91%D0%95%D0%A0%D0%95%D0%96%D0%95%D0%9D%D0%9D%D0%AF%20%D0%95%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%9C%D0%86%D0%A7%D0%9D%D0%9E%D0%87%20%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%91%D0%86%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%9E%D0%A1%D0%A2%D0%86%20%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%9F%D0%A0%D0%98%D0%84%D0%9C%D0%A1%D0%A2%D0%92%D0%90.pdf> (дата звернення 28.11.2023)